

Stichting Werkgroep voor Internationaal Wad- en Watervogelonderzoek (WIWO)

De Stichting WIWO is in 1983 opgericht om de activiteiten van Nederlandse ornithologische expedities naar Zuid-Europa en West-Afrika te bundelen en, gebruik makend van de organisatorische en wetenschappelijke ervaring, nieuwe activiteiten te ontwikkelen in die regio's, maar eventueel ook elders. De stichting is een organisatie met een groep vrijwilligers, wisselend van samenstelling en wetenschappelijke achtergrond. In eerste instantie is de doelstelling van de stichting het verzamelen van informatie over het belang van wad- en watervogelgebieden in de hele Oostatlantische trekroute, vooral over gebieden waarvan weinig bekend is. De stichting wil niet overkoepelen, maar de genoemde werkzaamheden mogelijk maken.

Centraal staat daarbij de samenhang tussen de verschillende, steeds schaarser wordende wad- en watervogelgebieden. Aangezien het onderzoek vooral trekvogels betreft, zijn tellingen alleen niet voldoende; belangrijker is de vraag hoeveel vogels van een gebied werkelijk gebruik maken tijdens een bepaalde periode (doortrek meten) en hoe ze het gebruiken. De daarbij achterliggende vraag naar de draagkracht van bepaalde gebieden en de grenzen waardoor deze wordt bepaald, betekent voedseloeologisch onderzoek en alle daaraan verbonden facetten (ringen en merken van vogels, biomassa- en produktie-bepalingen van beschikbaar en/of bereikbaar voedsel, voedselkeuze, activiteit van de vogels gedurende de dag, enz.). De complexiteit van een dergelijk onderzoek, samen met de vaak moeilijke bereikbaarheid van de gebieden en werkomstandigheden ter plaatse, vergen een lange en zorgvuldige voorbereiding, gekoppeld aan een week-, soms maandendurend verblijf in het onderzoekgebied. Vooral dit laatste kan hoge kosten met zich meebrengen. Samen met het uitwerken van de gegevens en de samenstelling en publicatie van het rapport betekent dit een grote tijdsinvestering, die veelal naast het gewone werk moet plaatsvinden.

De gepubliceerde rapporten dragen via de daarvoor bestaande nationale en internationale organisaties bij aan bescherming en beheer van *wetlands* in de trekroute waarvan Nederland deel uitmaakt. De stichting wil niet zelf als actiegroep op dit terrein actief zijn, aangezien reeds een aantal goede internationale organisaties zich op het bestuurlijke en politieke vlak sterk maken voor behoud en bescherming van de terreinen waar onderzoek is gedaan of mogelijk nog wordt uitgevoerd.

Bovendien dragen de deelnemers naast hun tijd, ook financieel bij. Voor de financiering van de projec-

ten is de stichting vrijwel steeds afhankelijk van directe en indirecte bijdragen van een groot aantal Nederlandse particuliere organisaties en overheidsinstellingen die mede in dit veld van onderzoek en/of bescherming bezig zijn. De Nederlandse Mauritanie-expeditie van 1980 is als de eerste activiteit te beschouwen, hoewel de WIWO pas begin 1983 officieel werd opgericht. Daarna werden in 1981 en 1982 expedities gehouden naar Marokko, in 1984 en 1985 naar Portugal, en in 1984 naar Tunesië. In maart 1985 is voor de tweede keer een Nederlandse ornithologische expeditie naar Mauritanie vertrokken en een derde expeditie voor 1986 is in voorbereiding. Beide expedities worden in een officieel samenwerkingsverband met het Rijksinstituut voor Natuurbeheer en het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee georganiseerd en uitgevoerd. Verder is een vier maanden durende expeditie per schip naar de wadengebieden voor de kust van Sierra Leone, Guinee-Conakry en Guinee Bissau in voorbereiding. Deze expeditie wordt onder andere financieel gesteund uit de najaarsactie 1984 van het Nederlands Comité Bescherming Trekvogels. Kleinere projecten zijn in voorbereiding voor een aantal plaatsen rond de Middellandse Zee, waar nog grote kennislacunes bestaan.

Aanmeldingen als medewerker aan toekomstige projecten of uitgewerkte voorstellen of plannen voor onderzoek binnen het kader van de doelstellingen van de stichting zijn welkom, maar deelname en nadere uitwerking zijn afhankelijk van ervaring en enthousiasme en de voor het type werk noodzakelijke vaktechnische kennis zoals tel- en/of ringervaring, marien-*c.q.* vogeloeologisch onderzoek en dergelijke. Voor f 25,— kan men donateur worden van de stichting en haar activiteiten steunen. Eén à twee keer per jaar verschijnt er een nieuwsbrief, die aan de donateurs wordt toegezonden. Het bestuur van de stichting wordt thans gevormd door W. Altenburg, V. van den Berk, G. C. Boere (voorzitter), N. E. van Brederode (secretaris), A. J. van Dijk, M. Engelmoer (coördinator), M. Kersten, R. Mes, T. Piersma, C. J. Smit en E. C. Smith (penningmeester).

De volgende publikaties zijn tot nu toe door of onder auspiciën van de WIWO uitgegeven:

ALTENBURG W., ENGELMOER M., MES R. & PIERSMA T. 1982. *Wintering waders on the Banc d'Arguin, Mauritania*. (Comm. nr. 6 Werkgroep Waddenzegebied) Stichting Veth tot steun aan Waddenonderzoek, Leiden, 283 p. f 37,50.

- KERSTEN M., PIERSMA T., SMIT C., & ZEGERS P. 1983. *Wader migration along the Atlantic coast of Morocco, March 1981*. (RIN-rapport 83/20) Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Texel. 219 p. f 25,—.
- PHILIPPONA J. 1985. *Waterbirds at some wetlands in Turkey and Greece, October 1984*. (WIWO-report 3) WIWO, Zeist. 10 p. f 4,—.
- BIJLSMA R. G. & DE Roder F. E. 1985. *Waders along the coast of Thailand during November and December 1984*. (WIWO-report 4) WIWO, Zeist. 40 p. f 10,—.
- DE Roder F. E. 1985. *Waterbirds on some Turkey's wetlands in October/November 1983*. (WIWO-report 5) WIWO, Zeist. 37 p. f 8,—.
- VAN DEN BERK V., VAN DEN BERK N., BIJLSMA R. G. & DE Roder F. E. 1985. *The importance of some wetlands in Turkey as transient and wintering areas for waterbirds*. (WIWO-report 6) WIWO, Zeist. 65 p. f 10,—.

Publikaties over de expedities naar Marokko (1982), Tunesië (1984) en Portugal (1984, 1985) zijn in voorbereiding. De publikaties zijn te bestellen door het bedrag over te maken op postgirorekening 2 666 009 van de Stichting WIWO te Ewijk. Correspondentie richten aan de *Stichting WIWO, pla Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Dribergseweg 16c, 3708 JB Zeist*.

G. C. Boere

Birds of Turkey

Turkije is in de jaren zestig en zeventig door honderden vogelaars bezocht. Deze activiteiten resulteerden in 1967 in de oprichting van de *Ornithological Society of Turkey*. Tot 1978, toen de naam werd veranderd in de *Ornithological Society of the Middle East (OSME)*, werden vier *Bird Reports*, een checklist en vele nieuwsbrieven uitgebracht. Sindsdien lijkt de publicitaire belangstelling voor Turkije afgenomen te zijn.

In 1983 werd echter het tijdschrift *Birds of Turkey* opgericht door Max Kasperek in samenwerking met de OSME. Het doel is alle vogelwaarnemingen uit Turkije te verzamelen, per gebied te ordenen en een ruime verspreiding te geven. De afleveringen zijn in het Engels geschreven en hebben een Turkse samenvatting. Door gebieden te behandelen wordt een belangrijk bezwaar van de vroegere *Bird Reports*, die naar soort waren uitgewerkt, omzeild en krijgt de natuurbescherming in Turkije bruikbare informatie in handen. Zeker nu vele gebieden voor internationale betekenis worden bedreigd, is dit initiatief toe te juichen.

Aan de serie werken vele Turkse, Engelse, Nederlandse en Duitse vogelaars mee. In Nederland zorgt ondergetekende voor het inzamelen van de waarnemingen. Iedereen die vogelwaarnemingen in Turkije heeft verricht, wordt daarom verzocht contact met hem op te nemen. Potentiële Turkije-bezoekers kunnen bij hem ook terecht voor informatie, tips, ideeën voor onderzoek en kopieën van (gedetailleerde) 1 : 500 000-kaarten.

Frank E. de Roder, Raapopseweg 70,
6824 DT Arnhem, tel. 085-514295

Oriental Bird Club

Om de belangstelling voor de vogels in het Verre Oosten en hun bescherming te stimuleren is onlangs de *Oriental Bird Club* opgericht. Het werkgebied strekt zich uit van Pakistan in het westen tot de Stille Oceaan in het oosten en van China in het noorden tot en met Indonesië in het zuiden. Hier komen ruim 2000 vogelsoorten voor waarvan vele worden bedreigd door bio-topverlies. Leden ontvangen tweemaal per jaar het bulletin (met korte berichten, nieuws, boekbesprekingen en literatuuroverzichten) en het tijdschrift *The Forktail*. Het lidmaatschap bedraagt £ 6 per jaar. Een folder met aanmeldingsformulier kan men verkrijgen door te schrijven naar *The Membership Secretary, Oriental Bird Club, clo The Lodge, Sandy, Beds. SG19 2DL, Groot-Brittannië*.

Waarnemingen te Cap Gris Nez

De *Groupe Ornithologique Nord* is in 1980 opnieuw gestart met regelmatige vogeltellingen te Cap Gris Nez langs Het Kanaal.

Er verschijnen regelmatig seizoenverslagen over de voorjaars trek, najaars trek en winterverplaatsingen. Om deze verslagen zo volledig mogelijk te maken, is de medewerking noodzakelijk van iedere waarnemer, zelfs indien het om toevallige bezoeken gaat. Alle waarnemers die de streek van Cap Gris Nez of Cap Blanc Nez bezoeken, worden vriendelijk verzocht om hun waarnemingen — van zowel trekvogels, als ter plaatse verblijvende vogels — aan onderstaand adres door te geven. Oude verslagen (van herfst 1980 tot winter 1983/84) zijn op hetzelfde adres beschikbaar.

Raevel Pascal, Résidence du fief,
Route d'Hazebrouck, 59270 Bailleul, Frankrijk

De Grauwe Gans

Onlangs is de eerste aflevering verschenen van *de Grauwe Gans*, het driemaandelijks tijdschrift van de Stichting Vogel- en Natuurwacht „Zuid-Flevoland”, die in 1984 is voortgekomen uit een subgroep van de Vogelwerkgroep „het Gooi en Omstreken”. Het tijdschrift zal behalve aan vogels ook aandacht besteden aan andere dieren en planten alsmede aan planologische ontwikkelingen in Zuid-Flevoland. Er is een aparte rubriek „OVP-nieuws” met ontwikkelingen en nieuwtjes betreffende de Oostvaardersplassen. In de eerste aflevering vinden we onder meer het eerste artikel in de serie „Gebieden in de polder” en „Avifauna van Zuid-Flevoland 1984”. Daar de polder voor velen een bekend excursiegebied is, belooft *de Grauwe Gans* ook voor vogelaars buiten Zuid-Flevoland een belangwekkende bron van informatie te worden. Contactadres van de stichting: *Schapenmeent 109, 1357 GK Almere*.

Blauwe Kiekendieven op slaapplaatsen

Met ingang van het winterseizoen 1985/86 zal in Nederland begonnen worden met het tellen van Blauwe Kiekendieven op hun slaapplaatsen. In totaal zullen drie tellingen georganiseerd worden (november, januari en maart). Iedere telling, naar keuze zaterdag of zondag, duurt slechts 2½ uur, terwijl het invullen van de gegevens op de telformulieren tot het noodzakelijke minimum beperkt kan blijven. In dezelfde week-ends zal ook in Groot-Brittannië, Vlaanderen en Normandië geteld worden.

Mocht u bereid zijn mee te werken aan deze tellingen of weet u slaapplaatsen van Blauwe Kiekendieven, dan verneem ik dat graag van u. Indien gewenst, wordt de ligging van een slaapplaats in de uiteindelijke verslaggeving niet vermeld.

Guus van Duin, Rode Kruislaan 1043,
1111 ZZ Diemen, tel. 020-906407.

Aandacht gevraagd voor gemerkte Grutto's

In Nederland kunnen op het moment op diverse manieren gemerkte Grutto's waargenomen worden die afkomstig kunnen zijn van één van de volgende merkprogramma's:

- kleurmerkprogramma ten behoeve van broedbiologisch onderzoek in de Schaalsmeerpolder (NH) (zie Buker & Winkelman, *Limosa* 57(2): 73), dat in 1985 is voortgezet;

- landelijk kleurringprogramma waarbij kuikens aan de rechterpoot een kleurring krijgen (1984 rood, 1985 geel) bedoeld om de vogels in Afrika te kunnen herkennen;

- kleurmerkprogramma in Italië waar Grutto's (14 in 1985) op vleugels en buik geel geverfd worden, om na te gaan of ze van Italië naar Nederland trekken (vermoedelijk twee jaar oude vogels, die in hun eerste zomer in Afrika zijn overgebleven en nu voor het eerst gaan broeden). Vooral de gele vleugelstreep is in de lucht opvallend. Naast zichtwaarnemingen is het ook mogelijk de gele slagpennen 's zomers op de slaapplaatsen te vinden, omdat Grutto's dan een groot deel van hun slagpennen ruïen.

Informatie over Grutto's met kleurringen en/of geel-geverfd veerpartijen gaarne doorgeven aan A. J. Beintema, RIN, Postbus 46, 3956 ZR Leersum.

Zilvermeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen met kleurringen en vleugelmerken

Evenals in 1983 en 1984 worden in 1985 in het broedseizoen op Terschelling door medewerkers van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN) jonge en oude Zilvermeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen voorzien van kleurmerken:

- om het loopbeen van iedere poot één grote, oranje ring met letter, cijfer of strepen (*bars*); letter en cijfer zijn driemaal herhaald op de ring zodat de code van alle kanten is af te lezen; of

- om het loopbeen van iedere poot twee kleine kleurringen zonder code (gebruikte kleuren: oranje, rood, geel, groen, blauw, zwart en wit); of

- geel vleugelplaatje aan beide vleugels met zwarte code (twee letters, twee cijfers, één letter/één cijfer of omgekeerd) erin gegraveerd; linker- en rechtervleugel identiek.

Waarnemingen van Zilvermeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen met deze kleurmerken worden gaarne ingewacht door Arie L. Spaans, RIN, Postbus 9201, 6800 HB Arnhem. Van belang zijn soort, leeftijd, kleurmerk (gaarne zo volledig mogelijk: b.v. geel vleugelmerk met code B3 of linkerpoot boven rood, onder groen en rechterpoot boven geel, onder wit of linkerpoot oranje met code P, rechterpoot oranje met code dubbel bar), waarnemingsdatum, waarnemingsplaats en conditie vogel (gezond, ziek, dood). Alle inzenders ontvangen persoonlijk bericht over de ringgegevens van de waargenomen vogel.

Rectificatie

In het onderschrift van figuur 2 van het artikel „De Noordoostpolder als overwinteringsgebied voor ganzen” (*Limosa* 58(1): 3) is de legenda van enkel en dubbel gearceerd omgedraaid. De juiste verklaring dient dus te zijn: enkel gearceerd *hatched* lang gras *long grass* dubbel gearceerd *cross hatched* kort gras *short grass*.

